

2 CENTESIMI

Predbrojba za Monari ja
ima 4 K za 3 mjesce.
Pojedini broj 2 par.

Abbonamento per la
Monarchia e Corone 4
per 3 mesi. Da singolo
numero 2 cent.

Abbonamento für die
Monarchie viertertheil
4 K, einzelne Nummer
2 Heller.

OMNIBUS

Izisti svaki dan osim nedjelje i svetka
Esen ogni giorno eccettate le domenica e feste alle 11 ant.
Erscheint täglich außer an Sonn- und
Feiertagen um 11 Uhr Vormittag.

2 HELLER

Za vrštenje objava o
Malom oglašavanju plaća
se za svaki rječ 2 pare
Najmanja pristojba 30 p.

Per le inserzioni d'avvisi
nel «Notiziario d'affari»
si paga per ogni parola
2 cent. Tassa minimale
30 centesimi.

Jedes Wort im «Kleinen
Anzeiger» kostet 2 h.
Die niedrigste Taxe 30 h.

Uprava i uredništvo — Amministrazione e redazione — Administration und Redaktion: Tiskara LAGINJA i dr., PULA — Via Giulia br. 1.

Potreba reforme kod družbe sv. Ćirila i Metoda.

Prošle godine osvrtnismo se u nekoliko članaka na rad drugih naroda za narodnu obranu, te na koncu istaknismo potrebu, da i naša družba u tom pogledu slijedi njihov primjer.

Ako promotimo dosadašnji rad naš, morati ćemo priznati, da je bio koristan, no da nije ni iz daleka onakav, kakav bi morao da bude obzirom na naše potrebe. Potražimo li tome uzrok naći ćemo ga u skoro nikakvoj organizaciji i neuredjenosti središnje uprave. Ne vodstva, već dovoljnog broja radnih sila, s kojima bi vodstvo razpolagalo. Zamjerni uspjesi »Matiice Školske« kod Čeha i »Südmarke« kod Nijemaca moraju se baš pripisati sjajnoj uredbi njihovih središnjih ureda od kojih onaj »Matiice Školske« raspolaže sa 18 činovnika, a onaj »Südmarke« sa 8. Da taj trošak nije suvišan, dokazuje osim toga i najopovijest slovenske družbe »Sv Ćirila i Metoda« u Ljubljani, koji se moraju pripisati baš uređenju centralne uprave.

Reforma Družbe je potrebna u prvom redu radi organizacije. Jer moramo priznati, da ista nije nikakva. Dok »Lega Nazionale« broji oko 40.000 članova, a »Südmarke« preko 100 hiljada, naša ih družba nema niti par hiljada. Podružnice, u koliko opstojе nisu nikako uređene, a moglo bi ih biti osobito u Dalmaciji još i mnogo više. Prihodi se družbe moraju povećati. A to sklopljenjem ugovora za prevoze pod družbinom markom. Mi nemamo još papira pod družbinom markom, ne piva od kojega bi dio koristio išao družbi. Prodaja biljega nije nikakva. Razglednica imamo, ali su neukusne i samo dvije vrste.

Drugo, dosadašnji način sabiranja putem novina je koristan, no družba bi morala svim novinama poslati jedan blok cheka poštanske štedionice, te bi novine mogle svako osam ili petnaest dana dostavljati sakupljeni novac. Tim bi se postiglo, da novac ne leži bez kamata, u drugom pogledu da ga družba dobije na razpolaganje. Novih bi se prihoda moglo steći, kad bi družba dala učiniti nekoliko tisuća skrinjica za sabiranje, koje bi se moglo postaviti u javnim lokalima, te izdala računskih listova, kakve je slovenska družba uređila. Ima i drugih načina za povećati prihode, no za sve to treba ljudi i agitacije, a to se može postići samo uređenjem centralne i ustanovljenjem patuljkih učitelja.

Isti bi morali ustanovljivati nove podružnice, pregledati postojeće, putovati u krajevima gdje družba djeluje, držati predavanja, te u obće biti glavni pokretači družbina djelovanja.

Što se pak tiče rada, to taj mora da je po planu. Ne smijemo više doživjeti, da se škole kao u Lovrečici (obč. Humak) i Fantanama (obč. Vrsar) ne otvaraju, prem je tamo naš narod u velikoj pogibelji da se odvarodi, dapače je tomu djelovanje i podlegao, a da se otvaraju u Gabonju (otok Krk) i Ičićim (obč. Veprinac), gdje su čisto hrvatski predjeli, te nema pogibelji iznarođenja. U obće rad mora da je intenzivniji. Za škole, koje su radi raznarodjivanja potrebite za takve, mora biti

novaca, pa makar se napravio zajam, kao što je slovenska družba napravila.

Nego osim škola družba bi morala ustanovljivati i pučke knjižnice i analfabetke kurseve. U drugom pak pogledu raditi o tome, da država ili pokrajina preuzme sve one škole, za koje obostoji zakonska podloga. Osim toga bi ona morala nastojati, da se otvore sve škole, koje su već određene.

Sve ovo bi družba morala i mogla uraditi po svojim pravilima, no morala bi i ta promieniti, te svoje djelovanje proširiti, tako da ista obuhvati cijeli rad za narodnu obranu i napredak u Istri.

Istaknismo ovo nekoliko misli, jer smo uvjereni, da je skranje vrijeme, da se i kod nas počme sistematski i racionalno raditi na narodnoj obrani osobito sada, kada su i Nijemci i Talijani podvostručili svoj rad na naš zator.

VIESTI.

Mjestne.

Liepe mi pravilnosti.

Zapovjednik c. i kr. ratne mornarice grof Montecuccoli odgovorio je u zadnjim delegacijama na pritužbe naših zastupnika da se hrvatski jezik u ratnoj mornarici ne poštuje, da to ne stoji, jer da se u ratnoj mornarici daje hrvatskom jeziku jednako mjesto i strogo se pazi, da se sa hrvatskom momčadi njihovim jezikom obdi i naredbe i propise tumači. Ali čini se, da tomu nije tako. Evo jednog primjera. Na željeznom mostu, što spaja otociš Maslinik sa kopnom nalazi se od kratkog vremena tabla »njemačkim i talijanskim napisom, da je strogo zabranjeno pod prijetnjom globe zastavljati se na tom mostu. Tu se očito vidi ignoriranje hrvatskog naroda i njegovog jezika, te gospoda u arsenalu morala bi imati bar toliko pristojnosti, te znati, da je u Istri hrvatski jezik zemaljski, a i toliko takta, te ne blamirati tako svoga zapovjednika. Nadamo se, da će se što prije tu neko-raknost ispraviti.

Konstituiranje odbora »Sokola«.

U ponedjeljak bila je odborska sjednica »Sokola«, na kojoj se je odbor konstituirao izabravši podstarostom brata Gjurina, tajnikom br. Vrankovića, blagajnikom br. Pavlovića, upraviteljem br. Kablara. Mjesto odbornika br. Stahana, koji nije primio izbor, pozvan je u odbor zamjenik br. P. Randić, te je isti izabran knjižničarom.

Hrvatsko kazalište.

Poslje tako kratkog užitka, što nam ga prirediš naši dilantanti pod vodstvom njihovih vrstnih učitelja gdje Prugovečki i gosp. Veselinovića, prikazavši nam prošle nedjelje jednu od najuspješnijih od sada igara »B u j e v k u«, spremaju se, kako doznajemo, da nas i ove nedjelje iznenade sa poznatom francuskom komedijom »Jedinstven muž« od Alberta Valabrega.

Cijeli svijet priznaje Francuzima prvenstvo u njihovim komedijama, budući da su protukane dubokim i zdravim humorom, koji je karakteristika francuskog stila. Ova duhovita komedija, prikazivanja je na svim svjetskim pozornicama sa najvećim uspjehom, a u samom Parizu u Theatre France, davana je 120 puta uzastopce. Nema sumnje, da će i naše ljubitelje kazališta ova viest u velike obradovati, tim

više, što uprava kazališta ulaže sve sile, da zadovolji zahtjevima, koje iziskuje takva francuska salonska komedija.

Unapried već upozorujemo gg. posjetioce na krasan zaplet tog komada, koga može samo Francuz upravo majstorski da prikaže.

Drugom zgodom obratit ćemo se na samu tendenciju, upozorivši naše čitaoce već unapried na neke prizore, da se tako barem donekle upoznaj sa komadom »Jedinstven muž«, koji će im pružiti u izobilju duševnog užitka i zabave.

Poziv dilantima.

P. n. gg. članovi »Dramatskog odsjeka«, umoljavaju da svi dodju večeras na pokus »Jedinstven muž« i to u 7 sati.

Uprava.

Česi za hrvatske škole.

Česi, koji borave u Opatiji, utemeljše posebnu zakladu za podupiranje siromašne hrvatske škole djece u Opatiji i okolici, te sakupiše u to ime već K 2850. Za to im najljepša hvala.

Zabava u »Narodnom Domu«.

Sutra će u »Narodnom Domu« u 8 s. na večer dati predstavu »Sjovensko kazališno društvo«, uz glazbu. Poznati čarobnjak Abdul Hasan producirati će se u svojoj umjetnosti.

Narodna radnička organizacija u Puli

obdržavati će u nedjelju dne 21. o. mj. u 3 sata po podne u velikoj dvorani »Narodnog doma« svoju

prvu godišnju glavnu skupštinu

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj o radu društvenom.
2. Izvještaj o društvenom stanju i imovini.
3. Eventualni predlozi.
4. Izbor nove uprave.

Razne.

Sapun družbe sv. Ćirila i Metoda. Ima tome nekoliko vremena, da je u promet stavljen »Sapun družbe sv. Ćirila i Metoda«. Isti razpašava poznata tvrdka Ivan Lentić iz Milne (Dalmacija), te je do sada našao liepog odziva kod naših trgovaca.

Nego moramo nastojati, da isti postane jedno od glavnih vrela družbinih dohodaka, a to ćemo načiniti, ako urnastojimo, da se isti posvuda proširi, da ne bude mjesta gdje ga se nebi našlo.

Radi toga stavljamo osobito na srce svim našim trgovcima, da ga dobave, a našim domaćima i svim našim ljudima da ga nastoje čim više proširiti.

Društvo jugoslavenskih željeznikih činovnika.

U nedjelju se je u Trstu osnovalo društvo jugoslavenskih željeznikih činovnika. Konstituirajućoj skupštini prisustvovali su također zastupnici češkog i poljskog željeznikog činovništva, te je zajednično ustanoviti savez slavenkih željeznikih činovnika i namjerenika.

Svršetak izbora u Italiji.

U nedjelju su se obavili u Italiji izborni. Po rezultatu može se istaknuti, da

je skrajna lijeva izašla pobjednicom u ovim izborim, budući je dobila 112 mandata. Današnje ministarstvo je zadržalo većinu. Interesantno je, da je i katolička stranka postigla liepi uspjeh osobito u Lombardiji, dapače u samom Milanu izabao je jedan katolički kandidat.

PARTE ITALIANA.

NOTIZIE.

Loenli.

Un'ingiustizia nel nuovo regolamento elettorale per il comune di Pola.

Ai nostri lettori è noto il nuovo regolamento elettorale per il comune di Pola che entrò in vigore alla fine dell'anno scorso. Non entrando per momento nella critica della legge, a base della quale verranno fatte le nuove elezioni, oggi accenneremo ad un'ingiustizia che ci è resa colta detta legge.

Il terzo ed il quinto corpo elettorale sono divisi in due distretti, uno composto dai comuni censuari croati e l'altro formato dalla città di Pola, alla quale sono aggiunti Galesano, Fasana e Sissano. Con tal divisione si ha escluso dalla città i comuni censuari croati e si ha formato di essi un distretto separato, invece i comuni censuari italiani non sono stati divisi dalla città, ma sono stati ad essi annessi. Si doveva separare anche i villaggi italiani e formare per loro un distretto separato. In tal modo la città sarebbe rimasta per sé ed i dintorni sarebbero stati divisi nazionalmente. Come che sono oggi formati i distretti, a noi è stata fatta una grande ingiustizia come col voler dire, voi se anche appartenete al comune censuario di Pola (Jadrenski), non siete cittadini di Pola, gli Italiani invece siano essi a Galesano o Sissano essi sono paragonati ai cittadini di Pola. Abbiamo fatto cenno a questa ingiustizia, alla quale si dovrà metter riparo.

Varie.

I rapporti colla Serbia tesi.

L'ultima nota del Governo della Serbia non ha soddisfatto i circoli ufficiali. La Serbia si tenne nella risposta strettamente alla nota inviata mediante l'ambasciatore austro-ungarico a Belgrado e nemmeno accennò la questione dell'annessione né degl'armamenti. Essa attende la soluzione dalla conferenza europea. La risposta viene considerata insufficiente e si prevede un conflitto armato colla Serbia. La nostra Monarchia data la situazione internazionale desidera addivenire ad un'accordo diretto colla Serbia, ma chiede da essa che riconosca di non avere pretese territoriali e che cessa cogli armamenti. Al primo postulato il Governo serbo non può aderire causa l'opinione pubblica e la situazione nella quale la Serbia vien posta dopo l'annessione. Cosa riguarda gli armamenti il Governo dichiara essere suo dovere interessarsi onde l'esercito sia pronto per ogni eventualità, gli armamenti non sono diretti contro la nostra Monarchia, ma da molto tempo progettati per completare l'organizzazione militare finora molto deficiente. Dati si divergenti punti di vista è difficile prevedere la fine della vertenza.

